

heid van de gasten gegarandeerd door de aanwezigheid van heren in turkooizen kostuums, leden van de KGB die ervoor zorgen dat de hotelgasten niet worden lastig gevallen. Aanvankelijk weten de diverse delegaties elkaar niet te vinden. Wederzijdse contacten zijn afhankelijk van ontmoetingen op straat, op party's en tijdens vergaderingen. Alleen wie over een ondertekende uitnodiging beschikt, krijgt, na een vaak langdurige administratieve procedure toegang tot de hotels.

Wie het anders probeert, verzeilt in een even langdurige als vruchteloze discussie die wel een goed beeld van het prototype van de apparatsjk oplevert, maar geen toegang. De burgerlijke verslaggever tot de turkooizen portier: „Kijkt u nu toch eens op uw eigen lijst. Ziet u wel? Daar staat toch duidelijk, met nota bene een uitroep-teken erachter, dat alle journalisten met een accreditatiekaart E toegang hebben!” Na een kwartier is het turkooizen kostuum bereid toe te geven dat dit inderdaad het geval is. „Maar volgens de instructie mag u er niet in.”

Er lopen trouwens ook honderden niet-geïnfomeerde Russen rond, gewone, onopvallende burgers, van wie velen opvallend onopvallend. Zij maken de slogans waar die overal zijn aangeplakt of op gigantische spandoeken over de brede straten zijn gehangen: „Moskou groet de gasten van het twaalfde Internationale Festival voor de Jeugd en de Studenten. Voor anti-imperialistische solidariteit, vrede en vriendschap.” Wie even een luchtje gaat scheppen, is nooit alleen, een mannetje of vier loopt altijd een eindje met hem op, met inachtneming van een gepaste afstand. Vooral in de metro leidt dat tot vermakkelijheden. Wie op het verkeerde station uitstapt en op het nippertje de trein weer instapt, laat vier heren in vertwijfeling op het persoon achter. Maar de paniek is ook weer niet zo groot, want — de moderne communicatietechniek staat voor niets — op het volgende station krijgt de buitenlands reiziger weer gezelschap. Tijdens nachtelijke wandelingen krijgt de begeleiding van Sowjet-zijde filmische dimensies, waarbij associaties met Inspector Gadget enerzijds en Alfred Hitchcock anderzijds om voorrang strijden.

Buiten de officiële bijeenkomsten hadden de Nederlanders het vaker over „paranoia” dan over „anti-imperialisme”. Gemengde gevoelens: achtervolgingswaanzin („Hoezo, waanzin?”) en giechelheid. In de delegatie van IFLRY (Internationale Federatie van Liberale en Radicale Jeugd), waarin JOVD-ers, Jonge Democraten en een Jonge Socialist, begroet men elkaar met een van de Engelse liberals en radicals overgenomen liedje, bij het ontbijt en voor het slapen zingen ze elkaar geheimzinnig

toe met „Hello, hello, here is the KGB”. De op elke etage aanwezige turkooizen kostuums tonen zich — wat heet Siberisch in dit verband — doof voor deze begroetingstune.

Sommige Sowjet-burgers hebben zich toegevoegd op het maken van snapshots van Neerlanden hoop. Dat werkt bij sommige deelnemers danig op de zenuwen, maar de jongens van het Landelijk Homo Jongeren Overleg hebben geen last van camera-angst. Tony: „We zijn de heren zelfs van dienst geweest. We draaien ons plotseling om en hebben zo geregeld voor te geposeerd.” De jongens vormden artistieke tableaux vivants. Hilariteit bij de bereidwillige fotomodellen, gène bij de fotografen die niet wisten in welke richting zij hun vuurrode hoofd moesten draaien. De autoriteiten laten tijdens het festival een filmdocumentaire maken over de perfide methoden die de CIA hanteert om deze internationale ontmoeting van 20.000 jongeren uit 150 landen te misbruiken en voor infiltratiepogingen en de werving van agenten. De Nederlanders zijn goed voor onthutsend beeldmateriaal, de cameraman lijkt niet ontevreden.

Geruchten. Al tijdens de openingsceremonie in het, dank zij een zilverdioxidebombardeert om naderende regenwolken, zonnige, Leninstadion gaat het als een lopend vuurtje: de Nederlanders bereiden een Afghanistan-demonstratie op het Rode Plein voor. De autoriteiten nemen het zekere voor het onzekere en sluiten het plein af.

Tot het ochtendgloren treffen de deelnemers elkaar en nieuwsgierige Russische jongeren op het Plein van de Revolutie. Daar lopen PLO-ers en Israëliëse communisten rond, Nicaraguanen en Amerikaanse communisten, Marokkanen en leden van Polisario. In de kleine uurtjes ontstaat een (brood)drongen sfeer (Moskou is tijdens het festival drooggelegd). Er worden strijd-

liederen gezongen, er wordt met vlaggen gewaaid en gedanst.

Russische jongeren, voorzover niet op basis van vrijwilligheid afgevoerd naar vakantiekolonies buiten het hermetisch afgesloten Moskou, zoeken contact met Westerse leeftijdgenoten. Hoeveel verdient een ingenieur in Nederland? Hebben de Beatles op Live Aid gespeeld? Is John Taylor uit Duran Duran gestapt? Wat kost een brood in Nederland? En een auto, hoe lang moet je daar op wachten? Zijn de Nederlanders bang voor een derde wereldoorlog? Wat kost een universitaire opleiding? Hoeveel werklozen zijn er? En waar leven die van? Heb je een speldje of een button voor me? Wat zegt jullie propaganda over ons? Kun jij breakdansen?

Ook die gesprekken trekken de aandacht van „onze vrienden”, zoals Harold Makaske van de JOVD ze noemt. Hij slaat de heren hartelijk op de schouders en informeert belangstellend: „Which delegation do you represent?” Maar de heren die niet aan de gesprekken deelnemen, maar wel aandachtig luisteren, maken duidelijk dat ze geen Engels spreken — „zjut ee lidde!” — en niet in staat zijn uit te leggen welke organisatie zij vertegenwoordigen.

Harold voert vervolgens een kozakkendans uit. De JOVD-clown zet een hoedje op van de organiserende communistische Internationale Unie van Democratische Jongeren en de Internationale Unie van Studenten, benevens een bril, een feestneus en een snor, maar de militia laat zich niet om de tuin leiden. Hij moet zijn deelnemerskaart laten zien en — om een vergelijking met de foto mogelijk te maken — dient hij zijn feestneus af te zetten. Harold is daar wel toe bereid, mits de agent bij wijze van tegenprestatie zijn neus ook afzet. Een provocatie?

Er zou niet geprovoceerd worden, was de afspraak binnen de Nederlandse delegatie en binnen de IFLRY, waarin ook Nederlanders zaten. Maar wat is een provocatie? Vier Nederlanders hadden onder hun overhemd een Free Afghanistan-t-shirt aange-trokken. Andrew van Esch van de Jongerenorganisatie van de Europese Beweging: „Kort voor de openingsceremonie, liet ik mijn shirt aan een Nederlander zien. Dat werd gezien door een *horizo*.” *Horizo*'s zijn uit de CPN gestapte Moskougetrouwe communisten. Delegeatieleider en CPN-er Hein Verkerk: „Ze zijn hier om internationale erkenning te krijgen. Maar ze worden niet serieus genomen. Dat worden ze dus niet. Niet door de partij en niet door de Komsomol. Die nemen de CPN wel serieus, hoe kritisch wij ons ook opstellen tegenover de Kremlinpolitiek.”

Hein Verkerk: „Kort nadat die *horizo* dat t-shirt had gezien, meldde zich bij Albert Kooiman van de Jonge Democraten de op

...anti-imperialisme, vrede en vriendschap...

